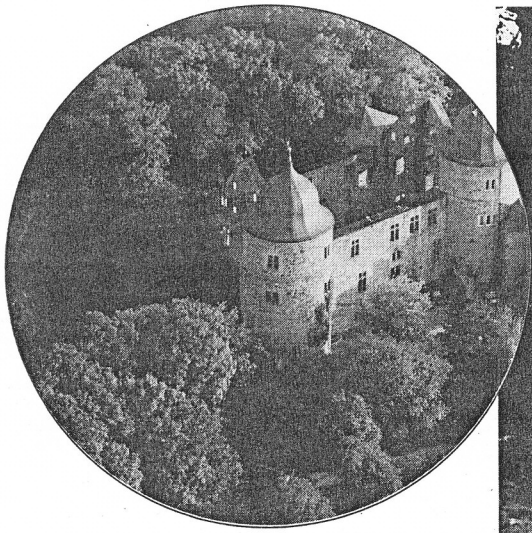

De gebroeders Grimm verzamelden er hun sprookjes en de graven van Hannover gingen er uit jagen. Maar de Solling en het Reinhardtswald bezoek je allereerst om de prachtige, met beken doorsneden bossen, de stokoude burchten en de fraaie stadjes Karlshafen en Hannoversch Münden. Vlakbij het kasteel van Doornroosje liepen we door het oudste bos dat we ooit zagen. Dwalen door een Duits oerwoud.

door Frank Flippo

Mijn verlanglijstje voor een wandelgebied: er lopen geen snelwegen of grote wegen door. Het is niet al te ver van de grens. Er liggen jeugdherbergen op loopafstand van elkaar. En: de omgeving is heuvelachtig, rijk aan oude loofbossen en er lopen beekjes door. De Solling en het Reinhardtswald voldoen aan al deze eisen. Reden genoeg om er in een snikhete week in september heen te trekken. Met de trein naar de grens bij Oldenzaal, dan vier keer overstappen: in Bentheim, in Osnabrück, in Hersfeld en in Altenbeken. Na Bentheim treinen we nog ruim drie uur in uitgewoonde boemeltjes vol gewatergolfde oudjes, voor we aankomen in ons beginpunt Höxter. Höxter is een oud stadje aan de Weser dat we alleen aandoen om wandelkaarten te kopen, want we willen zo snel mogelijk het bos in. De Weser vormt hier de grens tussen Westfalen en Neder-Saksen. Even verderop ligt ook de grens met Hessen. Aan de overkant, een kwartier gaans, is de bosrand van de Solling al zichtbaar. De Solling is met zijn vijfhonderd vierkante kilometer een van de grootste aaneengesloten bossen in Neder-Saksen. Het hoorde vroeger bij de staatjes Hannover en Brunswijk, en is vanouds een jachtgebied voor de adel. De bodem is rijk aan kwarts en ijzererts. Het Weserbergland was ooit bezaaid met smeltovens die deze stoffen aanleverden voor het Weser glaswerk en het Weser porselein. De resten van de ovens zijn met enig speurwerk nog wel te vinden.

Heksenketel

Ons toegangspad loopt tussen twee lage hekken naar de horizon. De warmte doet al na de eerste honderd meter het zweet dichtig stromen; het gutst bijna hoorbaar over de rug. Net op tijd heet een rond stenen poortje ons welkom aan de ingang van het bos. We zijn als een kind zo blij als de koninklijk hoge bomen hun belofte van koelte en schaduw inlossen. Als onze ogen zijn gewend aan de schemer, zien we dat we door een smal beekdal lopen. Het verdwijnt na twintig minuten lopen in een zonovergoten kapvlakte. Middenop het veld peuzelen bosarbeiders aan hun twaalfuurtje in de schaduw van een gloeiende bulldo-

zer. Ze doen geen enkele moeite zich te verheffen uit hun gemelijke loomheid, ook niet als we hen de weg vragen. Maar we hebben altijd de kaart nog, en na wat gepuzzel weten we het ook. Een pad langs een steil aflopende helling brengt ons in Neuhaus im Solling, een kraakhelder gehucht met één café, dat we prompt inlopen. De koele glazen Bitburger bier die we bestellen, worden tergend langzaam getapt. Het getergd worden is echter geheel aan onze zijde, want langzaam tappen hoort zo in Duitsland. Dat is hier een soort kunst. Zwaar van bier en warmte leggen we uren later door venige, vochtige naaldbossen de laatste kilometers af naar onze avondbestemming Silberborn. Zo stil als de jeugdherberg is als we er onze rugzakken neergooien, zo'n heksenketel is het als wij een uur later terugkomen van een wandeling door het dorp. Horden gillende en schreeuwende kinderen en een verhitte oudere vrouw die rond rent met dampende maaltijden. Het water loopt ons in de mond. De vrouw heeft het niet naar haar zin. Wat een drukte! En of dat niet genoeg is, komen er ook nog twee wildvreemde volwassen kerels aanlopen die ook eten willen. Nee, ze heeft geen zin en schudt haar hoofd om dat kracht bij te zetten. Mijn tactvolle metgezel maakt er gelukkig ja van en na het eten krijgen we als slaapruijme een koel en rustig souterrain. Nu nog een verkwikkende douche, en dan vertreden we ons achter de jeugdherberg, waar zich een bos uitstrekt zo groot en mysterieus, dat de kinderen die er speurtochtje spelen zelfs in groepen een verloren indruk maken. Een eindje van het pad staat halverbor-gen achter takken een jagershut. We klimmen er in en horen hoe het bos de kinderstemmen opslokt. Het indrukwekkende zwigen van de bomen brengt ons tot onszelf en meezwigend met de bomen lopen we even later door naar het aangrenzende Mecklenbruch, een besloten stukje hoogveen dat zich verliest in het achterliggende bos. We steken het over via langgerekte vlinderbruggen. Er hangt een melkwitte nevel. Het contrast met de groene sparren in de geurbeladen avond is 'wunderschön'. Met tegenzin slapen we onze vermoeide lichamen naar bed. Als we meer tijd hadden gehad,

waren we hier een dag extra gebleven.

Simplicizzimus

In de heerlijk frisse ochtend van weer een broeierig warme dag, lopen we urenleng door zonovergoten en bloembespikkelde beekbossen naar Amelith. Dat is een verstild dorpje met in het groen gebouwd en witgeschilderde huisjes. Het geklater van de Dolme klinkt overal. Onder de appelbomen van een terras eten we vers appelgebak en daarna klimmen we omhoog door gloeiende velden en langs een fraaie boerenhofstede. Middenin het bos lokken lange gras-halmen en boterbloemen ons de rust van de bosweide in. Verlamd door bier en hitte vlijen we ons neer en verdwijnen voor een uurtje van deze wereld.

Na twee dagen lopen door louter groene, golvende wouden, stralende zon en dromerige gehuchtjes, begin ik me een ware Simplicizzimus te voelen. Verwoed genavigerer brengt ons na onze rustpauze ergens tussen Glaseberg, Moosberg en Ahneberg op het soort weg waar Duitsland het patent op heeft: doorkijkjes tussen hoge beuken op lommerrijke dalen met vredige riviertjes. Zulke paden heten vaak Filosofenstrassen, want door de eeuwen heen deden talloze 'Dichter und Denker' hier hun inspiratie op. Door de gaten in het bladerdak brandt de zon ons op de schouders. Tegen de tijd dat we Bad Karlshafen bereiken, is het alweer avond. Vervreemd van stedschoon na al dat groen, lopen we door de witte straten en vergapen ons aan de barokgevels. Karlshafen werd in 1699 gesticht als gepland hoogtepunt van een Weser-Rijnkanaal dat er nooit kwam. De eerste decennia na 1700 stroomden vele Franse Hugonoten toe, die de stad vrijwel vanuit het niets opbouwden. Duitse protserigheid ontbreekt. Het is hier eerder charmant en ingetogen, bijna Belgisch. Het havenje is al in de begintijd gedempt en veranderd in een rechthoekig plein met aristocratische

gevels en keurige rijen boompjes.

Achter hoge glazen witbier, op een terras, verjagen we de zwermen wespen die hier rondlarren. Op de tafeltjes staan wespenvangers barstensvol verzuipende insecten. Koelbloedigheid is geboden, want voor je het weet heb je een slok wesp te pakken.

Informatie

De Solling en het Reinhardtswald liggen tussen het Sauerland en de Harz. De grootste stad in dit gebied is Kassel en daarnaast Münden. De Solling is overal uitstekend bewegwijzerd, met sierlijke letters op een houten ondergrond. Op veel kruispunten van paden staan rusthutten. Er zijn zelfs barbecueplaatsen. De paden zijn breed, uitstekend onderhouden en met fijne witte kiezel bestrooid. De rust en de afmetingen voorkomen een al te aangehakte indruk. Datzelfde geldt voor het Reinhardtswald. We liepen bijna een week door wat eigenlijk één groot bos is en wij zagen geen twee paden die eender zijn.

Reisroute

Met de trein naar de grens bij Oldenzaal, overstappen in Bentheim, Osnabrück, Hersfeld en Altenbeken naar Höxter. Met de auto over de snelweg via Osnabrück en Hannover richting Holzminden, en van daar zuidwaarts naar Höxter.

Kaarten en gidsen

De kaart van de Solling die wij gebruikten, is van het Niedersächsisches Wanderverband en bestaat uit een aantal topografische kaarten, schaal 1:50.000. In Höxter, Karlshafen en Münden zijn uitstekend voorziene boekhandels die ook de kaart van het Reinhardtswald, op dezelfde schaal, verkopen. Deze kaarten zijn zeer gedetailleerd en er staat een keur van wandelroutes op aangegeven.

Overnachtingen

In Höxter, Karlshafen en Münden zijn voldoende pensions en hotelletjes. In de bossen zelf en de gehuchten die erin liggen (Amelith, Neuhaus im Walde, Silberborn) zijn niet of nauwelijks hotels en is men aangewezen op de jeugdherbergen, een uitstekende en goedkope manier om te overnachten.

Jeugdherberg Silberborn: Schiesshäuser Strasse, 37603 Holzminden, tel. 0049-55361533

Jeugdherberg Bad Karlshafen: Winnfelder Strasse 7, 34385 B.K., tel. 0049-5672338

Jeugdherberg Hannoversch Münden: Prof-Oelkers-Strasse 10, 343246 H.M., tel. 0049-55418853

Jeugdherberg Helmarshausen: 'Haus Diemeltal', Gottbürener Strasse 15, 34385 H., tel. 0049-56722946.

Tot mijn verbazing bezit Karlshafen een uitzonderlijk goed gesorteerde boekhandel, met een erudiete verkoper. Een degelijke zaak vol banden met goudopdruk en verbaasd goedkope bibliotheek uitgaven. In dit soort kleine stadjes zochten de schrijvers uit de Romantiek vaak hun toevlucht. De winkel in Karlshafen lijkt nog steeds een lans te willen breken voor die traditie.

Sprookjesboeken

De volgende ochtend beginnen we naar goed Duits gebruik met een bezoek aan het fris-zoute water van het gratis zwembadje van Karlshafen. Met de verplichte badmutsen op het hoofd, kijken we al poedelend uit over de stad en de groene heuvels. Zwemmen is hier een zwijgend genoegen, in kastijding van het vele lichaam en in ernstige adoratie van het omringende woud. Weer eens wat anders dan een bassin vol gillende koters.

Na het bad gaan we bussen naar Gottburen, vanwaar we de Brüder Grimmweg pakken, het Reinhardtswald in. Bussen rijden hier maar een paar keer per dag, voornamelijk voor scholieren. Gottburen heeft een lieflijk dorpskerkje met een houten interieur vol Scandinavisch aandoende wand schilderijen. Het ademt de oeroude sfeer die je in deze omgeving verwacht. De witte huisjes van het dorp lijken stukken nieuwer, al zijn de muren beschilderd met middeleeuwse taferelen. In de glimmende zwarte lak van het vakwerk zijn in gotische letters diverse fraaie spreekwoorden te lezen.

Het was hier tussen de mensen van het Reinhardtswald, dat de Grimms hun vertelstof opdeden. Ten zuiden van Gottburen zie je al binnen een half uur lopen de eerste wegwijzer met 'Doornrosjeslot Sababurg' erop. Naast de wegwijzer staat een soort houten wigwam met een rookgat. Het is een reconstructie van het soort boshutten waarin de oorspronkelijke bewoners van dit bos leefden. De Sababurg knikt ons na een paar honderd meter vanaf een flauwe hoogte vriendelijk toe. Volgens de overlevering stond daar het kasteel waar de prins de schone slaapster tot leven kuste. Op de fundamenten van de ruïne verrees rond 1400 een jachtslot voor de graven van Kassel, dat ook weer tot ruïne verviel. Een recente restauratie resulteerde in het huidige restaurant. Wat mij betreft een over-restauratie, een veel te gladde afwerking van deze met legendes omweven plek. Hier horen wingerd en klimop te woekeren, met kraaienesten en loszittende stenen die naast je neervallen.

Magische grenzen

Maar uiteindelijk vind ik toch de romantische beklemming die ik zoek. Wolken pakken zich samen en juist als we de hoogte van de burcht beklimmen, barst het noodweer los. Donder en bliksem echoën rond. We schuilen niet tot het eind van de regen. Langs een winkel met sprookjesboeken en poppen en langs een reeks sprookjesfiguren die door een heks in hout lijken te zijn veranderd, wacht ons de grootste verrassing van onze reis: een heus oerwoudreservaat vol grillige, misschien wel duizendjarige eiken. We betreden een pad tussen bomen die dikker zijn dan de dikste die ik ooit gezien heb. Is dit West-Europa? Ik kan het nauwelijks geloven. Tussen hoge varens, door diepe plassen en langs holle tronken komen we ogen te kort. Een stokoude, overwoekerde muur die het bos aan drie kanten omsluit, houdt ons een kilometer lang binnen de magische grenzen. Als de muur niet zo vreselijk echt was, zou hij zo in een film van Spielberg passen of in de Efteling. Eindelijk houdt de muur op en laten we het oerbos achter ons. De regen stopt abrupt, maar de betovering

blijft. Het nadampende landschap dat nu voor ons ligt is van een wonderlijkheid die de bevreemding van Hans en Grietje in het toverbos nabij komt. Naar drie kanten gloeien witte wegen omlaag. We kiezen het meest rechtse pad en trekken door een uitgestrekt, halfverwilderd boerenland. De nevelige weg verliest zich glooiend in de verte. Links van ons, honderd meter in de diepte, ligt de Weser te dromen in een bad van wolken. Wij lopen verder over de Brüder Grimmweg, door velden vol opgeschoten gras en langs reusachtige olmen en lindes. Zo verstrijken vele kilometers. We gaan een eind van elkaar lopen om onze sprakeloze bewondering de ruimte te geven en om de rust van het zachte landschap te ondergaan. De goudbruine velden, plots badend in een verloren zonnestraal, en de mossige geuren van regen op kreupelhout, beroven ons van onze spraak. Pas als we bij een verharde weg met een bushalte komen, voelen we onze loden benen en hervinden we onze tegenwoordigheid van geest.

Onvervalst

Op een stapel boomstammen wachten we bij een bushalte. Genoeglijk stappen we uit de koude, vochtige avond in de warme, droge bus. Het eindpunt van de route ligt helaas tien kilometer van Hannoversch Münden. Aan twee mannen die in hun tuintje staan, vragen we of er nog een bus gaat. Ze zeggen dat dat niet het geval is. Behulpzaam bieden ze ons een lift aan, die we gretig accepteren. Ach, de jeugdherberg ligt toch aan deze kant van de stad, en ze vinden het een kleine moeite. Ze zeggen dat ze uit Polen komen; ze wonen hier nog niet zo lang. Een dochtertje zit naast ons op de achterbank. Die praat nog geen Duits, maar ik ken drie woorden Pools. Als ik dowidzenia (tot ziens) roep bij het uitstappen, lacht ze verrast en mompelt mijn groet terug. De jeugdherberg lijkt verlaten: voor de ingang zit alleen een opgeschoten, chagrijnige jongen die niet terug groet. Hij knikt als we vragen of hij van de jeugdherberg is. Inschrijven? Gaat niet meer, de balie is gesloten. Sinds

wanneer? Sinds vijf minuten. Over drie kwartier is hij weer open. Dan heb je nog een half uurtje, tot tien uur. Kan hij ons niet gewoon even inschrijven? Met een pesterig lachje weigert hij. We verspillen geen verdere tijd en haasten ons naar het centrum om snel te eten. Een pad tussen volkstuinten en peperkoekhuisjes leidt ons naar een slanke ijzeren hangbrug, bij de samenvloeiing van Weser en Weser. Dit is precies de plek waar Hannoversch Münden ontstond, op de fundamenten van een slot van Karel de Grote. De middeleeuwse stemming is in Münden goed bewaard gebleven: nauwe, donkere straatjes en schots en scheve houten gevels. Veel ramen hangen uit het lood. In de achterafstraatjes maakt het blinkende lakwerk plaats voor ongeverfd hout en stoffige spinne-

webben. Hier vind je het onvervalste Münden. De besloten knusheid van het stadje voelen we het beste als we in een restaurant achter knappend haar vuur een smakelijke Schweinebaten naar binnen werken. De uitbaatster heeft veel begrip voor onze haast. Tien voor tien komen we hijgend aan bij de jeugdherberg. Gered.

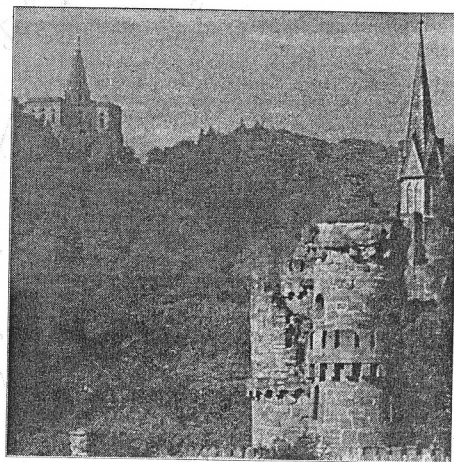
Krukenburg

Vanuit Münden nemen we de volgende dag de bus terug richting Karlshafen. We stappen uit in Gieselwerder en nemen een lange, rustige middag de tijd voor de luttelste vijf kilometer die ons scheidt van de jeugdherberg in Helmarshausen. Zo komen we bij de Landbecke, een beekje in een moerassig dal. Bij de oversteek vinden we op ooghoogte een soort nestkastje tegen een boom met een stempel erin, dat afgedrukt de woorden 'Landbecke-Bad Karlshafen' onthult. De afdaling naar Helmarshausen is steil, glibberig en slecht aangegeven; als je niet uitkijkt, loop je zo door naar Karlshafen. Eenmaal beneden, lopen we in de stromende regen naar 'Haus Diemeltal', een kast van een huis met een leistenen zadeldak. Het lijkt wel een conferentieoord, maar het is de jeugdherberg. We zijn de enige gasten in het enorme gebouw.

De volgende ochtend genieten we vanuit de hoge vensters van het uitzicht over de Diemel. Gevoed, gewassen en verward geniet je het best. Wij vinden Helmarshausen ineens de mooiste slaapplek op onze tocht. Om terug te komen in Karlshafen, hoeven we maar één heuvel over. Op de top worden we aangenaam verrast door de ruïne van de Krukenburg. Geen aangeharkte perkjes, parkeerplaatsen en dure horeca als bij de Sababurg, maar een heerlijk overwoekerde, natgerende puinput, met grillige torentjes en bomen die half uit de muren steken. Als we na een korte bezichtiging door willen lopen, komt ons uit het huis ertegenover een man met

foto pagina 10: volgens de overlevering werd in dit kasteel Doornrosje wakker gekust door de prins

sneeuw wit haar tegemoet. 'Welkom in het land Hessen', zegt hij. 'De grens loopt over deze heuvel. U kunt binnen komen kijken naar de lokale geschiedenis.' En dat doen we. Hij heeft zijn woonhuis verbouwd tot privé-museum. We lezen dat de burcht stokoud is. In de vroege middeleeuwen speelde hij een vitale rol tijdens de kerstening van de Weserstreek. Vandaar de naam 'Kruken', wat 'kruisen' betekent. Overal in het privé-museum hangen kleurige zijden collages over de geschiedenis van de burcht, gemaakt door de inmiddels overleden echtgenote van de conservator. De verhalen waar hij ons mee overstelpt, dringen met tegenzin door in onze vermoeide hoofden. Het weer

wordt er ook niet beter op, dus we bedanken hem en vervolgen onze weg. Eerst door een verwilderde boomgaard met halfrype appels, die we na een hap wandelend wegkeilen. Daar voorbij begint de afdaling naar Karlshafen. Tussen zware, omnevelde takken bereiden de inmiddels verwouwde Hugenotenhuisjes ons een warm welkom. In de afdaling passeren we een jongeman met een melkbus, die ons vriendelijk groet. 'Zo leefde ik vroeger ook, toen ik nog in de Voerstreek woonde', zegt Peter. 'Wonen in de natuur, eten halen in het dorp.' In Karlshafen wachten we uren op de trein, op een donker, tochtig peronnetje. We huiveren in onze vochtige kleren, het lijkt of de regen nooit meer op houdt. 'Als het zo een paar dagen doorgaat, worden die bossen bijna ondoordringbaar', zegt Peter. 'Er dringt dan geen licht meer door. Het wordt één muur van nevel en vocht, die alles verstikt'.

Karlshafen, met uitzicht over de Diemel

